

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: Fremtidens land : Retsstaten Danmark

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Oprindelsesdato: 1948

Emne:Program, partiprogram, partiprogrammer

Opstilling: DA-småtryk. Politik 8

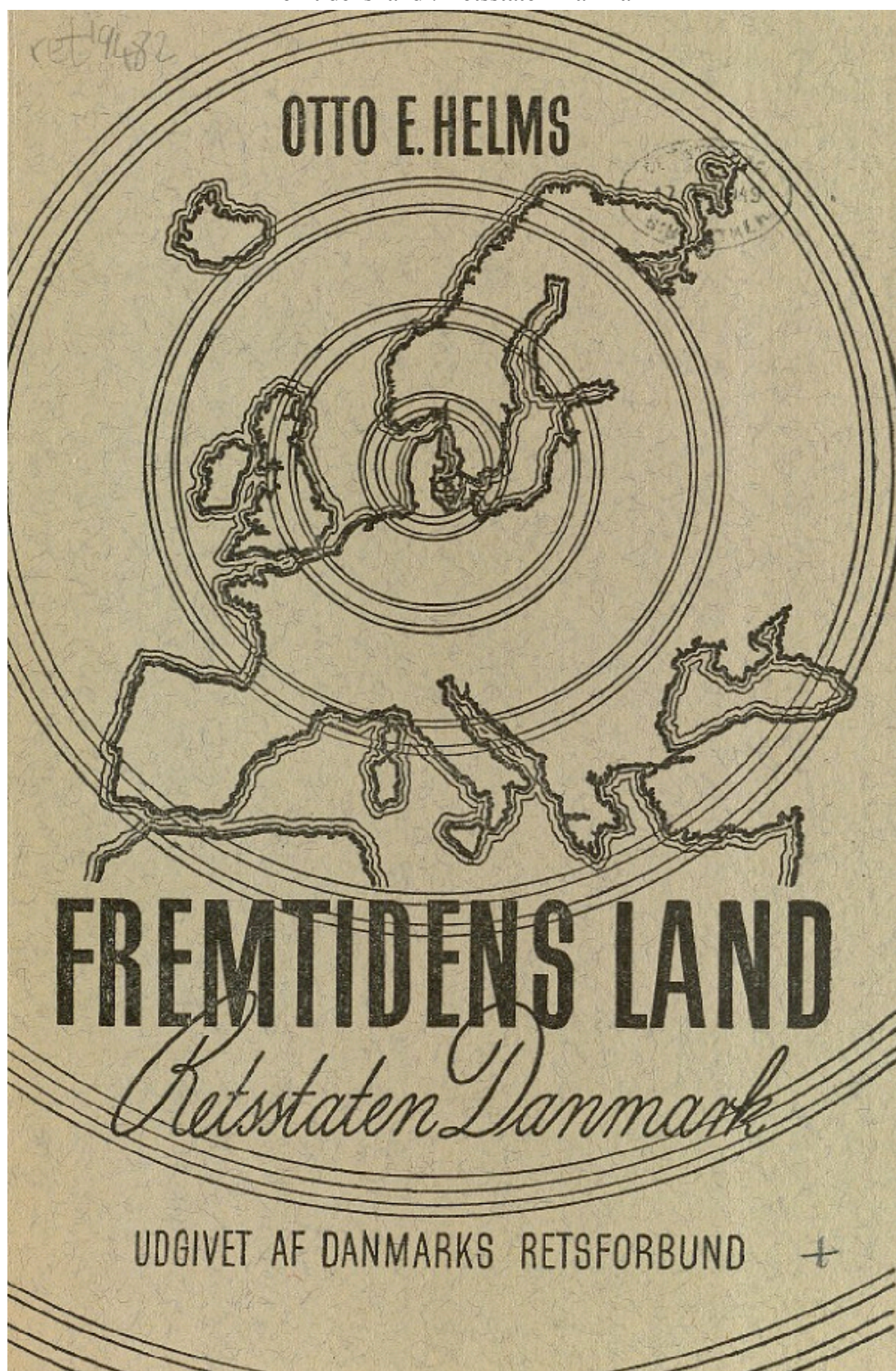
Relateret:

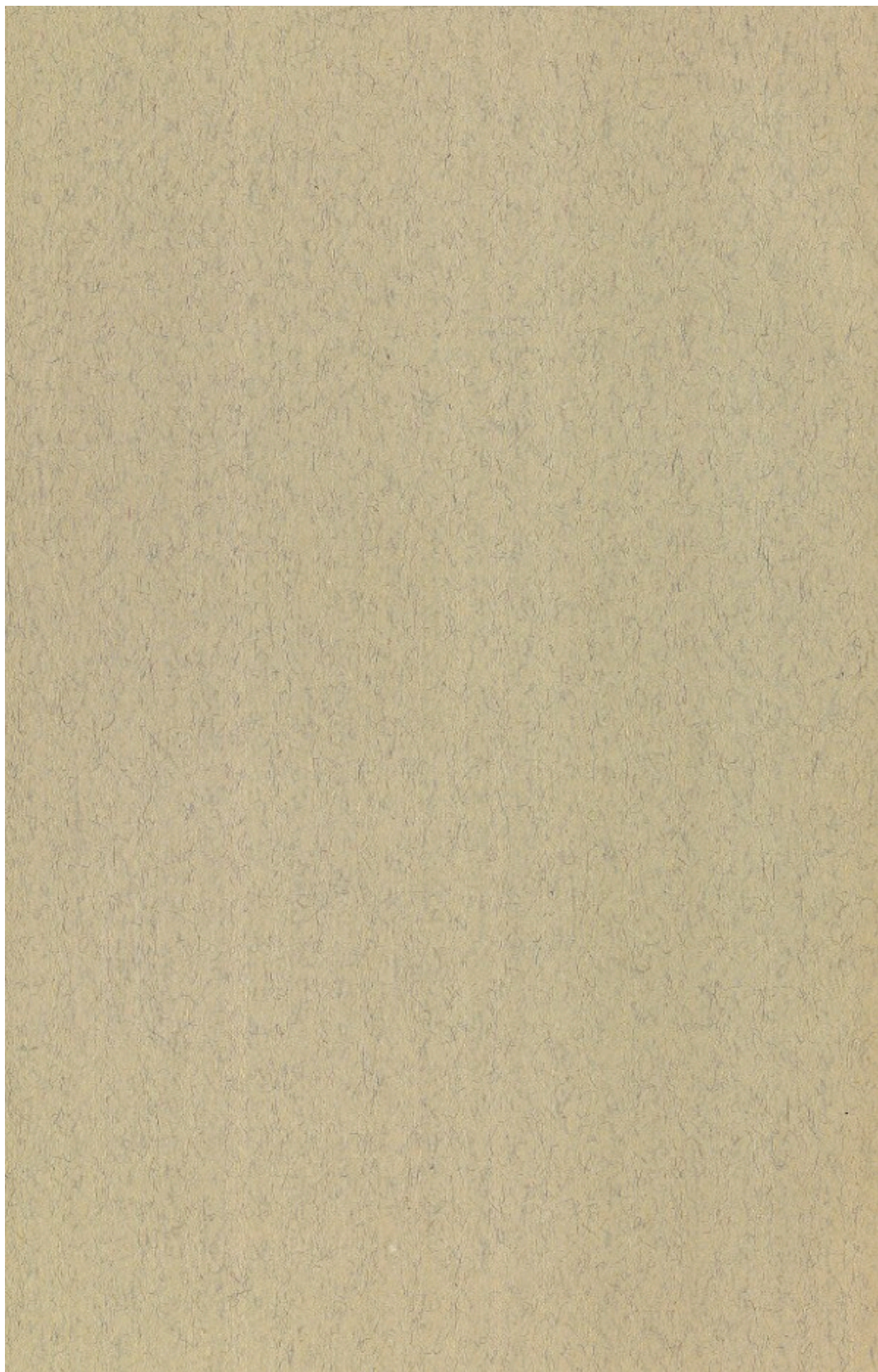
Relateret:

Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 4
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 5
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 6
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 7
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 8
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 9
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 10
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 11
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 12
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 13
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 14
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 15
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 16
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 17
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 18
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 19
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 20
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 21
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 22
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 23
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 24
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 25
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 26
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 27
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 28
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 29
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 30
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 31
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 32
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 33
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 34
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 35
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 36
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 37
[Fremtidens land : Retsstaten Danmark](#) 38

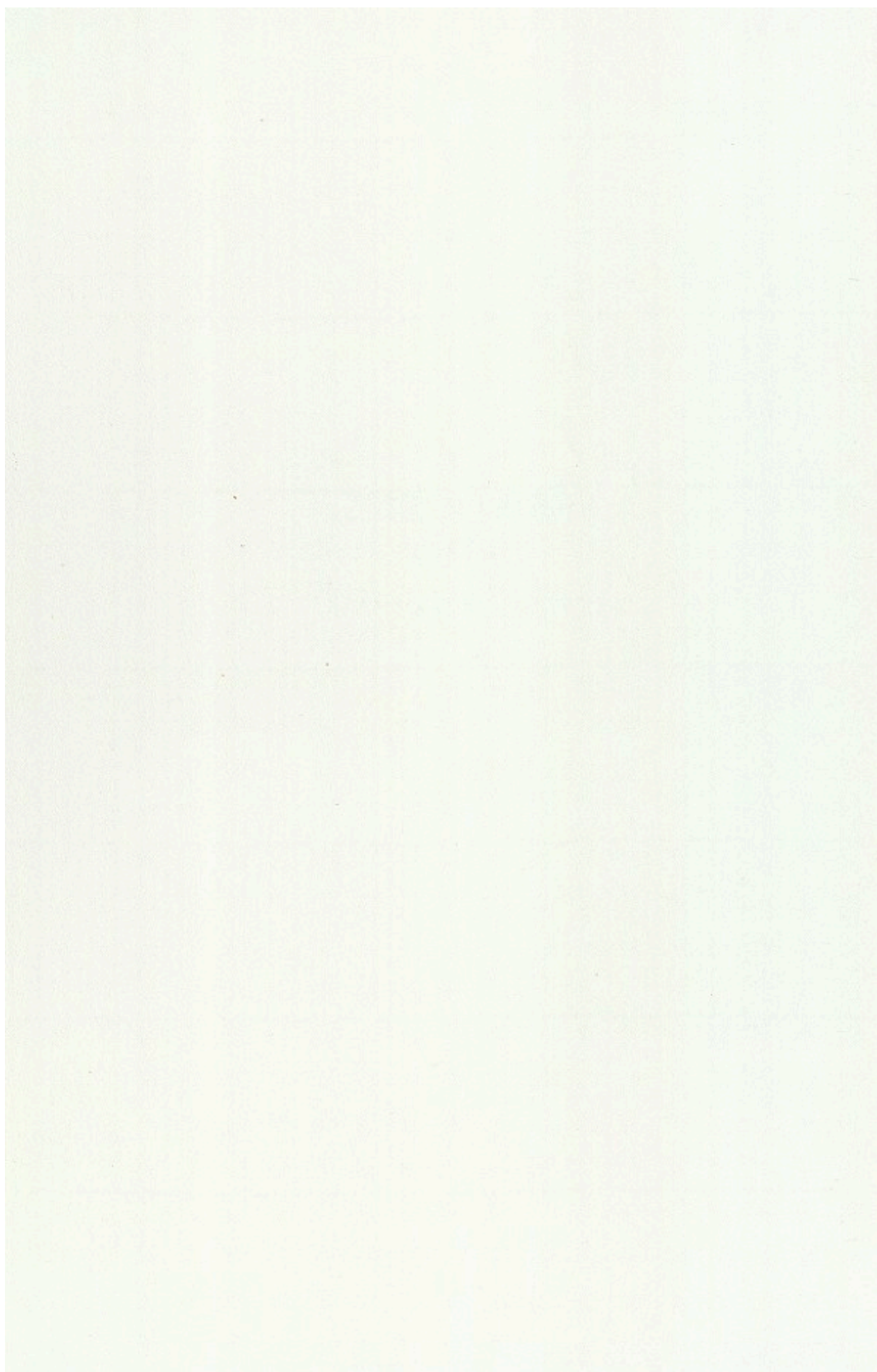
Fremtidens land : Retsstaten Danmark	39
Fremtidens land : Retsstaten Danmark	40
Fremtidens land : Retsstaten Danmark	41
Fremtidens land : Retsstaten Danmark	42
Fremtidens land : Retsstaten Danmark	43
Fremtidens land : Retsstaten Danmark	44
Fremtidens land : Retsstaten Danmark	45
Fremtidens land : Retsstaten Danmark	46
Fremtidens land : Retsstaten Danmark	47
Fremtidens land : Retsstaten Danmark	48
Fremtidens land : Retsstaten Danmark	49
Fremtidens land : Retsstaten Danmark	50
Fremtidens land : Retsstaten Danmark	51
Fremtidens land : Retsstaten Danmark	52
Fremtidens land : Retsstaten Danmark	53
Fremtidens land : Retsstaten Danmark	54
Fremtidens land : Retsstaten Danmark	55

FREMTIDENS
LAND
RETSSTATEN DANMARK

+

OTTO E. HELMS

FREMTIDENS LAND

RETSSTATEN DANMARK

2. OPLAG 1948

UDGIVET AF DANMARKS RETSFORBUND

*O. MØLLERS BOGTRYKKERI
KØBENHAVN*

I. INDLEDNING

Menneskelivet paa vor Klode har i de sidste Aartier været fuldstændig i Ulave, hærget som det har været af frygtelige Krige og ind imellem Krigene af dybtgaaende Erhvervskriser. Menneskeheden har vaandet sig under disse Forhold, og Millioner af Enkeltmennesker er blevet tvunget til at leve det korte Liv under alt andet end menneskeværdige Kaar. Ungdommen saa Vejene spærret for sig, naar den havde tilendebragt den Uddannelse, den ofte med stor Dygtighed tilegnede sig, og som det offentlige i rigt Maal stillede til Raadighed for den. Familiefædre tyngedes under Arbejdsløsheden eller den stadige Frygt derfor, eller de førte en heroisk Kamp mod Kriser i deres Erhverv, hvor næste Betalingsdag for Renter og Skatter stod forude som et truende Spøgelse, der dog var virkeligt nok; Hustruerne tog deres Part med, baade af Sliddet og Bekymringerne, og Børnene og Hjemlivet maatte lide derunder. Og de gamle fik nok Lov til at nyde den Hvile, der er dette Aldertrins Privilegium, idet Loven for nogles Vedkommende endog satte Grænsen for, hvor længe Mennesker maatte have Lov at arbejde; men for hvor mange var det muligt at leve i deres Alderdom af egne opsparede Midler? En meget stor Part maatte ty til den offentlige Alders-

rente, fordi Forholdene gjorde det umuligt for mange — selv gennem et langt Livs ihærdigt Slid — at faa Midler fri til at forsørge sig selv i Alderdommen.

Saaledes har Forholdene i de sidste Aartier været i Danmark; og det samme gælder en Række andre Lande, store og smaa, hvor ydermere endnu mange flere Menneskeskæbner var og er ødelagte paa Grund af disse Landes Deltagelse i Krigen.

Naar det nu over for alt dette ikke skal glemmes, at der dog ogsaa er mange Mennesker, hvis Kaar er gode, saa der altsaa ikke er Grund til i sin Betragtning af Samfundsforholdene at lade en altomfattende Surhed faa Overtaget, bør Erkendelsen heraf snarest virke til netop at aabne Øjnene for, hvor urimelige mange Menneskers Forhold i Virkeligheden er. Thi Forskellen i Menneskenes økonomiske Forhold har ikke alene sin Aarsag i Forskellen i Arbejdsevne og Arbejdsvilje. Jorden er rig nok til alle, der er rigeligt baade af Arbejdsmuligheder og Fortjenstmuligheder, og det er ikke Jordskælv, Uvejr eller andre Naturkatastrofer, som Menneskene ikke er Herre over, der har Skylden for de forkerte Forhold. Det er udelukkende os selv, vi har at takke derfor. Og det er derfor ogsaa os selv, der maa finde Vejen frem til bedre Forhold og baade selv gaa ad den og arbejde for at faa andre til at slaa Følge.

II. DANMARKS RETSFORBUND

Danmarks Retsforbund, der gennem en Aarrække har slaaet til Lyd for en ganske bestemt Samfundsform, hvor Menneskelivet vel ikke vil være befriet for enhver Modgang og Byrde, men hvor meget dog vil være langt bedre end nu, grunder sin Opfattelse paa et bestemt Princip, Retsprincippet. Det er det, der ligger i Betegnelsen Danmarks *Retsforbund* — og ikke en selvglad Paastand om, at Retsstatsfolk personlig skulde være mere retfærdige end andre. Princippet gaar ud paa, at hvad der anerkendes som selvfølgelig Ret i Forholdet Mand og Mand imellem, ogsaa maa respekteres i Lovgivningen om Forhold mellem den enkelte og Staten, ja, i alle Forhold, der lovgives om. Det siger, at Statsmagten har i det væsentlige ingen anden Opgave end den at hævde Retten. Indskrænker den sig dertil, vil det være unødvendigt for den at beskæftige sig med en lang Række af de Ting, som den nu tumler med, idet disse da roligt kan overlades til Enkeltmands Initiativ eller til Løsning gennem Samarbejde i frivillig Sammenslutning. Thi Grunden til vore Dages Kriser er ganske simpelt den, at Lovgivningen lader haant om Retten, og Virkningerne deraf er saadanne, at selv de mest ihærdige og velmenende Forsøg paa at afbøde dem kun tilnærmelsesvis kan lykkes.

Det Princip eller den Regel, der er Tale om, er den, der gælder paa økonomiske Omraader Mand og Mand imellem og siger, at den ene Mand ingen som helst Ret har til at tilegne sig noget af den andens Ejendom. *To* Mennesker har heller ikke, selvom de

**Rets-
princippet**

**Retten Mand
og Mand
imellem**

7

har Flertallet, Ret til at tage, hvad der tilhører den tredie, han som altsaa er i Mindretal. Det er ej heller blot hans Penge, de ikke har Ret til at bestemme over, det gælder ogsaa hans Person. Ethvert voksent, ansvarligt Menneske har uindskrænket Raadighed over sin Person og sine Midler; det er i Virkeligheden Retsprincippet i en Nøddeskal.

Det følges ikke i Lovgivningen; der mener man, at Flertallet altid har Ret til at raade over Mindretallet, hvilket praktiseres gennem Skattelovgivningen, Lovgivningen om Værnepligt og paa mange andre Maader.

Hvordan nu Danmarks Retsforbund vil bygge et Samfund op paa Retsprincippet, og hvorfor dette i mange Henseender vil have en gavnlig Virkning, skal der i det følgende i nogle Hovedtræk gøres Rede for.

III. SKATTERNE

Det mest oplagte Udtryk for, at man i Lovgivningen følger et andet Retsprincip end i det private Liv, maa vistnok Skatteudskrivningen siges at være. Man følger der netop den Regel, at et Flertal aldeles uden Hensyn til, hvad der er Ret, men kun fordi det har Magten, opkræver Penge, hvor man finder det mest hensigtsmæssigt, og bruger dem efter eget Forholdsbefindende. Paa dette Princip er i Virkeligheden den moderne Stat bygget, derfor kalder Retsstatsfolk den for Magtstaten. Skatteudskrivningen sker under mangfoldige Former: Indkomstskat, Formueskat, Toldafgift, Stempelmærker o.s.v.

Magtstaten

8

Nu kan man godt stille sig saadan, at man betaler sin Skat med Glæde, fordi man ser saadan paa det,

at enhver efter Evne maa bidrage sit til de offentlige Udgifter, og at vi jo i Virkeligheden faar meget for disse Penge. Det sidste er utvivlsomt rigtigt; de danske Lovgivnings- og Administrationsmyndigheder anvender i Almindelighed under de givne Forhold ikke Borgernes Penge daarligt, og det at kunne betale sin Skat med Glæde er slet ikke nogen daarlig personlig Egenskab. Men Skatternes nogenlunde fornuftige Anvendelse opvejer ikke alt det uheldige, der nødvendigvis følger med Skattesystemet.

**Betale sin
Skat med
Glæde**

Først skal nævnes de uheldige økonomiske Virkninger, udtrykt i Ordet Overvæltning. Man opkræver »Skat efter Evne«, men glemmer ofte, at de, der har Evne til at betale Skat, ogsaa i mangfoldige Tilfælde har Evne til at vælte Skatten over paa andre. Mest iøjnefaldende er dette ved Toldskatterne. Købmanden, der maa betale Told af den Vare, han indfører her i Landet, betaler den selvfølgelig ikke selv, men lægger den paa Varens Pris, saa det bliver Forbrugerne, der kommer til at betale den.

**Overvæltning
af Skatterne**

Men det gælder ogsaa andre Skatter. Den, der selv fastsætter den Pris, for hvilken han vil yde sit Arbejde, er ogsaa i Stand til ved egen eller sin Organisations Hjælp at tage tilsvarende mere for sit Arbejde eller sin Vare, hvis han ikke vil finde sig i at faa sin Lefevod nedsat paa Grund af Skatterne. Det gælder Tandlægen og Direktøren saa vel som Skomageren og Barberen, forudsat at det ikke er en stedsevarende Tilstand, at Staten fastsætter Priserne paa alt med en uhyggelig Mængde af Posekiggeri og moralnedbrydende Omgaaelse i Følge. Og hvor Lønningerne er bestemt efter Pristallet, som ogsaa indbefatter Skatterne, er det klart, at Skatterne overvælttes paa dem, der betaler Lønnen, f. Eks. for Statstjeneste-

9

mændenes Vedkommende paa Statskassen, d. v. s. Skatteyderne. Derved sker der naturligvis det, at Skatterne stadig bliver ved at »løbe rundt« i Samfundet, saa alles Skatter for saa vidt bliver betalt af alle. Men dog er der i hvert Fald een Gruppe, der ikke kan overvælde Skatterne, nemlig alle de Erhverv, der producerer for Eksport og under fri Konkurrence fra Udlandet. Hvor der er noget, der hedder et frit Verdensmarked, hvor Priserne uden Statsfastsættelse bestemmes ved Tilbud og Efterspørgsel — og en saadan Tilstand maa dog før eller senere komme igen — kan Eksportørerne ikke sige til Udlandet: Vi sælger kun til den og den Pris, ellers faar I intet. De eksporterende Erhverv vil derved komme til at bære ikke blot deres egne Skatter, men ogsaa en meget stor Del af de andres overvældede Skatter. For andre Grupper er det ofte kun gennem svære Kampe muligt at overvælde Skatterne; det gælder først og fremmest hele Arbejderklassen.

Interessepolitik

Imidlertid er maaske, naar alt kommer til alt, dette økonomiske ikke de mest uheldige Følger af Skattesystemet. De politiske Følger er værre. Der tales ofte om, at dansk Politik er Interessepolitik eller Klassepolitik, og noget er der om det. Men er det overhovedet muligt andet under Skattesystemet? Som nævnt bestaar dette i, at Flertallet har Magt til at udskrive Penge hos de andre, og det er næsten ikke til at undgaa, at Vælgeren er meget tilbøjelig til at lægge sin Stemme paa det Parti, der tager mest nænsomt paa hans Klasse eller Indtægtsgruppe og fortrinsvis giver offentlige Bidrag til de Ting, han af privatøkonomiske eller kulturelle Grunde gerne ser støttet. Dette kan ikke andet end fremme Tendensen til at danne Klassepartier, der bittert kæmper om Magten,

fordi det er deres egne snævre økonomiske Interesser, det gælder, og det behøver næppe nærmere at paavises, hvordan det er dette, der undergraver et Folkestyre og hos mange ideelt tænkende Mennesker fremkalder en Lede ved Politik, som ikke burde findes. Tværtimod burde Beskæftigelse med Politik anses for en af de ædleste Idrætter, fordi et Folkesamfunds Lovgivning er af afgørende Betydning baade for det Folks økonomiske Liv og ogsaa for dets Kulturliv, Hjemmenes Liv, Ungdommens Fremtidsmuligheder og i høj Grad ogsaa for Folkets Karakterdannelse.

Som en tredje uheldig Følge af Skattesystemet skal endelig nævnes, at det uimodstaaeligt drager Folkets Interesser bort fra de store politiske Reforme, som kunde faa virkelig betydningsfulde Følger. Det siger sig selv, at saa længe Resultatet af et Valg kan faa afgørende Følger for den enkeltes Økonomi, bliver det ved Valgkampene en Fristelse at hefte sig mest ved den Side af Sagen, der direkte angaar Dagen i Morgen, og skyde de store Reforme ud i Fremtiden, en Fristelse som overmaade mange falder for. Og det til Trods for, at mange, der stemmer efter de gamle Interesser, godt ser, at det i Virkeligheden var noget helt andet, der skulde til.

Dels ud fra Retssynspunktet og dels ud fra Erkendelsen af de nu nævnte Følger af Skattesystemet kræver Danmarks Retsforbund alle Skatter helt afskaffet. Virkningerne vil ikke udeblive. De vil dels bestaa i en Fjernelse af mange kunstige Prisforhøjelser, naar Overvæltningen falder bort, med større Købeevne og dermed bedre Beskæftigelse i Følge, og dels i en tiltrængt Forædling af hele vort politiske Liv.

**Kampen om
Skatterne
svækker
Opmærksom-
heden for
Nødvendig-
heden af
dybtgaaende
Reforme**

**Alle Skatter
maa væk**

IV. TOLD ELLER FRIHANDEL

Selvom Toldskatterne i det foregaaende allerede har været omtalt, kræver de dog en særlig Behandling i et Afsnit for sig, nemlig fordi de berører vort Forhold til Udlandet.

I hele den nyere Tids politiske Historie har i Danmark saavel som i mange andre Lande Tovtrækningen mellem Frihandels- og Toldbeskyttelsespartierne været et fremtrædende Træk, og der har været stærke Interesser og stærke Ideer paa begge Sider. Naar Danmarks Retsforbund optræder som afgjort Frihandelsparti, er det altsaa ikke noget nyt, der dermed føres ind i dansk Politik. Flere andre politiske Partier erklærer klart, at de vil hellere end gerne have fuld Frihandel med Udlandet, men ganske vist under den Forudsætning, at Udlandet ogsaa vil ophæve alle sine Toldforanstaltninger over for os.

**Krav om
Frihandel er
ikke noget
nyt**

**Retsforbundet
kræver
Frihandel,
uanset hvad
Udlandet gør**

Her er det, Retsforbundet har sin Særstilling som Frihandelsparti, idet det hævder, at Danmark bør gaa over til fuld Frihandel, aldeles uanset hvad andre Lande gør.

**Beskæf-
tigelsen**

Det Samfundsspørgsmaal, hvoroverfor alle politiske økonomiske Opfattelser i vore Dage bliver stillet paa Prøve, er Arbejdsløshedsspørgsmaalet, og det er her blevet paastaet af mange, at en Ophævelse af al Beskyttelse vil forøge Arbejdsløsheden i Danmark kolossalt. Tænker vi os en dansk Fabriksvirksomhed, der er i god Gang og beskæftiger mange, men som kun kan klare sig i Konkurrencen med tilsvarende Virksomheder i Udlandet ved en kraftig Beskyttelsestold, d. v. s. ved at der paalægges den tilsvarende

udenlandske Vare en Afgift til Statskassen, naar den indføres her til Landet, da vil — siger man — den danske Fabrik blive tvunget til at lukke, og dens Arbejdere blive arbejdsløse, dersom denne Beskyttelsestold ophæves.

Retsforbundet bestrider ikke, at en Ophævelse af Beskyttelsestolden i visse Tilfælde kan have saadanne Følger — selvom den beskyttede Fabrik ogsaa undertiden ved at faa Krykkerne slaaet væk og blive tvunget til at gaa selv, vil vise sig ogsaa at være i Stand dertil, saa dens naturlige Evne til at konkurrere ikke blot paa Hjemmemarkedet, men endogsaa til Eksport forøges; det er i Danmark fortrinsvis de ubeskyttede Erhverv, der driver Eksport. Det kan være beklageligt, naar en Virksomhed saaledes slaas i Stykker, men det opvejes mangefold ved de Fordele, der opnaas for hele Samfundet ved Ophævelsen af al Told.

For det første er al Toldlovgivning Uret, fordi den er det mest oplagte Udtryk for de foran omtalte Forhold, at Lovgivningsmagten benyttes til at fremme Enkeltmandsinteresser paa de manges Bekostning. Den beskyttede Virksomhed — og det vil først og fremmest sige dens Aktionærer — faar Fortjeneste derved, at Forbrugerne af den paagældende Vare maa betale mere for den, end de behøvede, hvis de kunde købe den tilsvarende udenlandske Vare til den Pris, Udlandet tilbyder den til; det forhindres ved Paaligningen af Indførselsafgift. Dette er Uret, og det skulde være indlysende, i hvilken Grad en saadan Lovgivning er egnet til at skabe Særinteresse- og Klassepolitik. Det er en stor Fristelse for de interesserede at slide Rigsdagens Trapper og søge Politikerne paavirket til at give deres Virksomhed Beskyttelse, saa længe Lov-

**Giver
Frihandel
Arbejde eller
Arbejds-
løshed?**

**Toldbeskyt-
telse er Uret**

givningen overhovedet tillader sligt. Og det er en stor Fristelse for Politikerne at give efter for saadanne indtrængende Henvendelser og fremføre de tilsvarende Lovforslag, hyppigt med nationalt klingende Begrunder som »Køb dansk Arbejde« eller lignende; men det bidrager ikke til at skabe ren Luft i vort politiske Liv.

**Told skaber
Arbejdsløshed**

Ved Siden af at være Uret er Toldlovgivningen ogsaa økonomisk skadelig og bidrager til at skabe Arbejdsløshed. Naar ganske vist de, der er knyttede til de beskyttede Fabrikker, faar deres Købeevne forøget ved Beskyttelse, medfører denne samtidig, at alle Landets Forbrugere af den paagældende Vare gaar ned i Købeevne over for andre Varer, fordi de skal give for meget for den beskyttede Vare, og denne formindskede Købeevne hos Forbrugerne overstiger utvivlsomt langt den ved Beskyttelsen forøgede Købeevne hos Fabrikkens Folk. Og naar et Samfunds Købeevne formindskes, sættes der mindre Arbejde i Gang, Arbejdsløshed og Fattigdom bliver Resultatet. Men selv om Regnestykket skulde gaa op, saaledes at Forøgelse og Formindskelse i Købeevne afbalancerer hinanden, er der dog en tredje Faktor at tage i Betragtning. Ophæves Beskyttelsen nemlig, og dette medfører, at den paagældende Vare nu indføres fra Udlandet, maa Udlandet have denne Vare betalt, og det eneste, vi har at betale med, er danske Varer. Dette vil sige, at ophæver vi Beskyttelsen for en dansk Fabrik, der normalt ikke kan konkurrere med Udlandet, betyder det ganske vist 1) maaske Arbejdsløshed for den paagældende Fabriks Folk, men dernæst 2) forøget Købeevne hos samtlige Forbrugere af den paagældende Vare og 3) forøget Købeevne hos de Eksporterhverv, der skal levere Betalingen for den indførte Vare. Der er ingen

**Frihandel
skaber
Eksport-
muligheder**

Tvivl om, at Forøgelsen af Købeevnen, d. v. s. Evnen til at sætte Arbejde i Gang, under 2) og 3) langt vil overstige Formindskelsen under 1), og at altsaa Op-hævelsen af Toldbeskyttelsen for den paagældende Fa-brik vil formindske Arbejdsløsheden. Gælder dette for en enkelt Fabrik, gælder det naturligvis i endnu højere Grad, at Ophævelsen af *al* Toldbeskyttelse vil være et afgørende Led i Bestræbelsen for Afskaffelsen af Arbejdsløsheden.

Endnu en Ting angaaende Toldspørgsmaalet skal omtales. Det paastaas, at dersom vi aabner vore Græn-ser for Udlandets Varer og ikke regulerer Tilstrøm-ningen af dem ved Told, Valutarestriktioner eller paa anden Maade, vil det let føre til, at vi kommer i Gæld til Udlandet til Skade for vort Samfund.

Dette er ikke rigtigt. Var det Staten, der drev Han-del — og det skal det ikke være der, hvor Retsfor-bundets Reformen trænger igennem — saa kunde vel Staten af Udlandet gøres ansvarlig derfor, hvis den ved Varekøb paatog sig en Gæld, den ikke kunde betale, og det vilde komme til at gaa ud over Samfun-det, hvilket økonomisk set vil sige Skatteborgerne. Anderledes naar private Importører handler med Ud-landet. For det første vil Udlandets Eksportører da nok sørge for at undersøge, om det er en økonomisk solid Mand, man handler med; og for det andet kan det aldrig blive hele Samfundet, men den private Importør og hans Firma, det gaar ud over, dersom han paatager sig en Forpligtelse, han ikke kan klare.

Men forøvrigt behøver man ikke at ængstes. Ud-landet giver os ikke Kredit saa længe, at der oparbej-des en stor Gæld, og forære os sine Varer gør det slet ikke. Det vil have Betaling, og den maa ydes i danske Varer. Modtager vi eksempelvis en Skibslad-

**Skaber
Frihandel
Gæld til
Udlandet?**

ning Varer fra Italien til en Værdi af 100.000 danske Kroner, kan Italien kun faa nogen Fornøjelse af disse 100.000 Kroner ved at bruge dem til at købe Varer for i Danmark. Vil den paagældende italienske Eksportør ikke selv købe i Danmark, overfører han sit Tilgodehavende til en anden italiensk — eller fransk eller amerikansk eller tysk — Forretningsmand, som han selv skylder Penge, og denne køber da for dem i Danmark. De 100.000 Kr., vi betalte den italienske Skibsladning med, *skal* paa et eller andet Tidspunkt vende tilbage til Danmark og efterspørge danske Varer.

Med dette sidste er ogsaa Beviset ført for, at vi godt kan aabne vore Grænser, uden at de andre Lande gør det. Vil Udlandet sælge til os, bliver det nødt til ogsaa under en eller anden Form at købe hos os.

**Told er en
Krigsaarsag**

Til Slut skal under dette Afsnit blot kort paapeges, hvordan Toldgrænserne kan være en Krigsaarsag af alvorlig Karakter. Vi har set, at Toldlovgivningens Tilstedeværelse kunde gøre det muligt for Privatinteressernes Mænd med Held at slide Rigsdagens Trapper for at opnaa Statens Støtte i deres Erhverv ved Overgreb mod Landets Indbyggere. Sætter vi i Lighed hermed, at en kapitalstærk og indflydelsesrig Industri i et stort Land ser et indbringende Udlandsmarked spærret ved Toldlovgivning fra Udlandsstatens Side, er det lige i samme Linie, naar en saadan Industri søger Statsmagtens Hjælp til ved en Krig at tvinge det andet Land til at aabne sit Marked. Man behøver ikke at tvivle om, at vi her i et kort Glimt ser ind i Aarsagerne til Krigenes Opstaaen, et Forhold, der maa veje meget tungt i et Folks Overvejelser angaaende Beskyttelse eller Frihandel.

V. JORDREFORMEN

En Følge af Gennemførelsen af Retsforbundets i de to foregaaende Afsnit omtalte Reformkrav, Ophævelsen af alle Skatter, herunder Toldskatterne, vil være, at Stat og Kommune mister Indtægter, der beløber sig til mange Hundrede Millioner Kroner, ja udgør langt den største Part af de offentlige Indtægter. Det kunde naturligvis ikke gaa an, dersom der ikke dels kunde anvises det offentlige andre Indtægter og dels anvises Veje til Nedbringning af Udgifterne. Hvad det første angaar, føres vi dermed over til Omtalen af det, der for Danmarks Retsforbund er et Hovedpunkt: Jordspørgsmaalets rette Løsning.

Ogsaa her maa Retssystemet omtales først. Retsforbundets Opfattelse med Hensyn til Jorden er ikke først og fremmest begrundet i Overvejelser over, hvad der skattemæssigt vil være praktisk, men i Erkendelsen af, hvad der paa dette Omraade maa anses for Ret. Naar Grundtvig siger: Ethvert Folk er sit Fædrelands rette Grundejer, — synes dette at være en Sætning, det er umuligt at rejse Indvendinger imod. Det hedder *vort* Fædreland, ikke blot mit eller dit Fædreland. Men Eftertrykket maa lægges paa Ordet »rette«: Et Folk har *Ret* til at eje sit Fædreland. Og naar, som i Danmark i Dag, dette ikke er Tilstanden i Virkeligheden, er det en Uret, der sker.

Ejer det danske Folk da ikke Danmark i Dag?

Vi ved nok, at der er Hundredtusinder, der ikke selv ejer Jord, men bor til Leje i By og paa Land, og her mener mange, at vil man opnaa noget med Hensyn til at gøre større Dele af Folket til virkelige

**Indtægtstab
for de offent-
lige Kasser**

**Folket har
Ret til
Landet**

Medejere af Danmarks Jord, maa det ske gennem Opførelsen af Eenfamiliehuse med Have i Byerne, og paa Landet ved at forøge Udstykningen noget mere. Ganske vist vil en Udvikling i den Retning betyde en Del og kunne hilses med Glæde; men det er alligevel ikke her, Tampen brænder. Hvad der maa kræves, er en Ordning, hvorved *alle* Danskes Ret til Danmarks Jord anerkendes, Landmandens og Byboerens, Grundejerens og Lejerens, Barnets og Oldingens saavel som den arbejdende Mands eller Kvindes.

**Kun een Vej
frem**

Der er ganske sikkert kun een Vej, ad hvilken dette kan lade sig gøre uden samtidigt at træde lige saa grundlæggende Rettigheder under Fod. Det er ikke Socialiseringens, den storslaaede Fællesdrifts Vej, heller ikke den Vej, der betyder en Fordeling af Jorden i lige store eller smaa Stykker til alle lysthavende, men den Vej, der hedder Grundrentens Indbetaling til Fælleskassen.

**Grundrentens
Indbetaling
til
Fælleskassen**

Den, der besidder et Stykke af Danmarks Jord, stort eller lille, holder derved alle Landets øvrige Borgere, der som danske har lige saa stor Ret til det som han, ude fra det. Hans Ret til uden Forstyrrelse at bo og virke paa et Stykke Jord bør dog ikke anfægtes; ethvert Menneske har Ret til en Arbejdsplads og til at beholde sit Arbejdes Udbytte.

Men han maa holde samtlige Landets øvrige Indbyggere skadesløse ved at indbetale en Afgift af sin Jord til Fælleskassen.

**Afgiftens
Størrelse**

Denne Afgift skal ikke fastsættes ud fra Finansministerens Ønske om at faa Penge at arbejde med, men ud fra, hvad Tilbud og Efterspørgsel og en nøgtern Vurdering fastsætter; dens Størrelse skal afhænge af Jordens Godhed og af dens Beliggenhed og ikke paa-virkes af tilfældigt Liebhabereri. Afgiften kaldes Jord-

rente og er lig med den Pris, en fornuftig Mand aarlig vil betale for at faa Lov at bo og virke paa det bestemte Stykke Jord. Den er ikke nogen ny Opfindelse eller noget, man tænker sig indført i Fremtiden ved en politisk Reform. Den betaales allerede nu af enhver Skødeejner i Form af 1. Proritetsrenten. Men Retsforbundets Krav gaar ud paa, at den ved en Overgangsordning, der kan tænkes at have flere forskellige Former, ledes ind i de offentlige Kasser, hvor den hører hjemme. Den kaldes Grundskyld, ganske simpelt, fordi Grundejeren *skylder* den til det Samfund, hvis øvrige Medlemmer han holder ude fra sin Grund. Den er derfor noget ganske andet end Skat, og naar dens Inddragning i Fælleskassen har fundet Sted, er paa dette Omraade Retten principielt sket Fyldest.

For at fremhæve, at denne Grundrentebetaling skal kunne retsmæssigt forsvares og ikke maa være en uretfærdig Skattepaaligning, er det nødvendigt endnu at omtale to Forhold. For det første, at den skal være konjunkturbestemt. Værdien af et Stykke Jord er ikke altid den samme. For Landbrugsjordens Vedkommende har de sidste Aartier tydeligt vist dette. Der har været Perioder under og efter sidste Verdenskrig, hvor Landejendommene var i en meget høj Pris og dermed ogsaa selve Landbrugsjorden, og ogsaa under Krigen (1943) gentager det samme sig. Og der var Perioder i Tiden mellem de to Krige, hvor Ejendomspriserne laa lavt. Denne Svingning i Priserne betød, at Grundrentens Størrelse var forskellig, d.v.s., at det Beløb, en fornuftig Mand var villig til at betale for at eje Jord, det ene Aar var højt og det andet lavt. Som Følge deraf maa — dersom Ordningen skal være retfærdig — det Beløb, der betaales i Grundskyld,

Grundskyld

Ikke Skat

**Konjunktur-
bestemt
Grundrente-
betaling**

19

**Kun
Grundskyld
af Jordens
»Nøgen-
værdi«**

stige og falde paa samme Maade, saaledes at dets Størrelse fastsættes ved periodisk Vurdering og Skøn.

Det andet, der skal lægges Mærke til, er, at det er kun Jordens saakaldte Nøgenværdi, der skal betales Grundskyld af. Ligger der ved Siden af hinanden to Ejendomme, hvis Jord fra Naturens Haand er af lige god Kvalitet, men hvor den enes Jord er godt drevet, gødet og merglet, drænet o. s. v., mens den andens er forsømt, kunde det synes rimeligt, at der blev betalt mere Grundskyld af den godt drevne Ejendom end af den daarligt drevne. Men det vilde ikke være *Ret*. De to Ejendomsbesiddere lægger i lige Grad Beslag paa et Stykke af Danmarks Jord ; de Muligheder, de holder Landets øvrige Børn ude fra, er i og for sig lige store, og derfor skylder de ogsaa lige meget. Og det, som de skylder, maa fastsættes efter Værdien af den daarligt drevne eller en tilsvarende normalt drevne Ejendom, ikke af den godt drevne; fastsatte man det nemlig efter dennes øjeblikkelige Jordværdi, vilde det ikke være Skyld, men Skat, det vilde betyde, at man krævede Afgift af den Flid og hele øvrige Indsats, Manden havde sat i Ejendommen — eller eventuelt den, han havde købt af — man vilde straffe Dygtighed og Ihærdighed, som man gør det i vort nuværende Skattesystem, og det er ikke Meningen.

Dog skal det tilføjes, at naar det Tidspunkt kommer, da Ejeren har faaet sin Indsats af Arbejde, Penge og Risiko rundeligt betalt gennem Ejendommens Merudbytte af Produkter, kan det blive nødvendigt at skyldsætte Jordens Værdi ogsaa med Forbedringer. Det er Naturværdier, der gennem hans Arbejde er blevet frigjort, Naturværdier som er hele Folkets Eje. Havde man ikke denne Bestemmelse, vilde man kun kunne fastsætte Jordrenten ud fra Jordens Tilstand i

Stenalderen. Og naar Ejeren først har faaet sin Indsats betalt, begaaes der ingen Uret mod ham gennem en saadan Fremgangsmaade.

Det er mest Grundskyld af Landbrugsjord, der med dette har været omtalt. Men Jordspørgsmaalets rette Løsning i Byerne har mindst lige saa stor Betydning for hele Samfundet, saa meget mere som godt Halvdelen af Danmarks Grundværdier ligger i vore Byer. At Grundskyldssystemet praktiseret i Byerne vil være en Retfærdshandling, er maaske endnu mere indlysende, end naar Talen er om Landbrugsjorden. De vældige Grundværdier i Byen — fra ca. 15—20 Millioner Kr. pr. Tønde Land paa Strøget i København og nedefter — er selvsagt ikke skabt af den tilfældige øjeblikkelige Grundejer. De er et Resultat af Sammenhobningen af Mennesker paa den snævre Plads, af Anlægget af Lys-, Gas-, Vand- og Kloakledning, af ypperlige Færdselsmidler o. s. v.; og enhver ufordærvet Retsfølelse skulde kunne indse, at den Jordrente, der opstaar som Følge af alt dette, den skyldes ikke til en Pengeinstitution eller en Privatmand, men udelukkende til det Samfund, der har skabt den, repræsenteret dels ved Statens og dels ved Byens folkevalgte Styre.

Grundværdien i Stenalderen

Ogsaa i Byerne er Grundskyldssystemet RET

Denne Grundskyldsreform, som Retsforbundet foreslaar som den bedste til Jordspørgsmaalets Løsning, vil altsaa være retfærdig. Men hvordan vil dens Virkninger være i den praktiske Virkelighed? Vi ser igen først paa Landbrugsjorden.

For det første vil den ved sin Bestemmelse om, at Landmanden ikke, straks naar han indfører Forbedringer paa sin Jord, skal sættes op i Skyld eller Skat,

Grundskyldens praktiske Virkninger

Paa Landet

21

**Spore til at
tage fat**

— som nu ved Ejendomsskyld — være en Spore, der giver Lyst til at tage fat til Gavn baade for den enkelte og for Samfundet. Dernæst vil dette, at der skal betales lige meget i Skyld af to Stykker Jord af ensartet Godhed og Beliggenhed og uanset, om de hører til en Herregaard eller et Husmandssted, bevirke — idet Grundskylden er den absolut eneste Afgift til det offentlige, de to Brugere har at betale — at Herremanden og Husmanden bliver sat paa lige Konkurrence med Hensyn til, om Storlandbruget eller Familiebruget betaler sig bedst. Da Husmandsbrugets Udbytte af Produkter pr. ha i Almindelighed er større end Herregaardens, vil det i mange Tilfælde betyde, at Herregaarden bliver nødt til at udstykke, saa mange flere selvstændige Hjem end nu kan faa Plads paa de vidstrakte Marker. Det er dog ikke saaledes, at Retsforbundet med denne Reform i og for sig tilsigter at komme Storlandbruget til Livs, det er ikke en Deling af Jorden i lige store — eller smaa — Bidder, saalidt som Indretning af kommunistisk Fællesbrug, der er Maalet. Hvor en Mand virkelig har Evne til at drive det store Landbrug saaledes, at han paa lige Fod med Husmanden kan betale Samfundet den Grundrente, han skylder, skal han have Lov til det, ligesom der ogsaa vil være Plads for alle mulige Mellemstørrelser af Brug. Det er kun godt for Samfundet, baade økonomisk og kulturelt, at alt ikke er ens, saa der bliver Lærepladser for Ungdommen og Muligheder for Udviklingen af den enkeltes Evner og Lyst til at arbejde med lidt eller meget. Men Danmarks Jord er det danske Folks Eje, og derfor maa Jordspørgsmaalet være ordnet saaledes, at ingen kan lægge Beslag paa en Del af Jorden uden at yde netop det, som den er værd for Folket.

Udstykning

Naar en Mand vil købe en Ejendom under Grundskyldssystemet, er der en afgørende Forskel fra nu deri, at han ikke skal betale nogen Købesum for selve Jorden. Den fulde Jordrente er det Beløb, en Mand aarligt vil betale for at bo og virke paa et Stykke Jord, d. v. s., den er lig med Renten af Jordens Købsværdi — set ud fra den nugældende Ordning. Men naar denne Rente skal indbetales til det offentlige som Grundskyld, er Jordens Handelsværdi dermed ophævet, og Køberen skal ikke betale noget for selve Jorden, men overtager blot fra den foregaaende Besidder Forpligtelsen til at betale Grundskyld. Den foregaaende Ejer er ganske som nu berettiget til at sælge, til hvem han vil, idet det dog altsaa ikke for Nøgenværdiens Vedkommende i og for sig kan kaldes Salg, men snarere Overdragelse. Derimod er der naturligvis Tale om reelt Salg af Bygninger, Redskaber og Besætning saavel som af de ikke skyldsatte Forbedringer paa Jorden.

Lad os tænke os, Køberen er en ung Mand og hans Pige. De vil gerne stifte Hjem; vi ved, hvor vanskeligt det i Øjeblikket er for unge Landmænd at komme i Gang med deres eget, men det vil være langt lettere efter Indførelsen af Retsforbundets Reformere paa dette Omraade. De skal ikke bruge deres opsparede Penge til Køb af selve Jorden, men kan sætte dem alle i Bygninger og Besætninger med mere. De vil have haft større Mulighed end nu for at spare sig et Beløb op i den Tid, de har tjent, idet de ikke har skullet betale Indkomstskat, og intet af, hvad de har skullet købe i al den Tid, har som nu været fordryret ved Told og andre Afgifter. Der vil efter al Sandsynlighed være mere Jord til Raadighed ifølge det foran omtalte om Udstykningen. Og skal de stifte

**Ingen
Handelsværdi
paa Jorden**

**De unges
Adgang til
Jorden**

Laan, taler alt for, at Renten vil være betydeligt lavere end nu (herom senere).

**Større
Tryghed**

Foruden disse iøjnefaldende Fordele for Jordkøberen, i mange Tilfælde Landbrugets Ungdom, der nu af de store Vanskeligheder ved at skaffe sig Ejendom drives over i Arbejdernes alt for store Skare, vil Grundskyldsreformen betyde større Tryghed under selve Besiddelsen af Ejendommen, fordi Grundskylden er konjunkturbestemt, d: stiger og falder med Priserne paa Landbrugets Produkter. Det kan maaske synes ærgerligt for den, der har købt sin Ejendom i en Tid med lave Priser og derfor begyndte med en lav Grundskyld, at skulle stige i Afgifter, naar hans Indtægter stiger paa Grund af de bedre Priser (NB. han skal ikke sættes op i Afgift, fordi hans Indtægt stiger paa Grund af bedre Udnyttelse af Ejendommen), men han er saa netop i Stand til at betale den større Afgift. Derimod er det indlysende, hvilken Hjælp det vil være for den, som købte i en Tid med høje Priser og den Gang skulde og kunde betale en høj Grundrente, at han i Nedgangsperioder kan nøjes med en Grundskyld, der svarer til de Priser, han nu faar for sine Produkter. Mange Landmænd, der havde købt Ejendomme til meget høje Priser under og lige efter Krigen 1914—18, vilde have været lykkelige ved en saadan Ordning, da 30'ernes Landbrugskrise satte ind.

**Landbrugs-
krisen i
30'erne**

Dette sidste, der viser en af de store Fordele for den enkelte ved Grundskyldssystemet, viser tillige den mægtige Fordel for Samfundet derved. Da Landbruget stod i 30'ernes haarde Krise, søgte man at raade Bod paa denne gennem en Række af de saakaldte Ordninger, blandt andet dem, hvorved Landbrugsprodukterne kunstigt fordyredes til stor Skade for hele den Befolkning, for hvem disse Produkter er nødvendige

og sunde Levnedsmidler. Man opnaede derved — foruden dette Resultat til Skade for den store Befolkning — kun lige hos en Del af de kriseramte Landmænd at opretholde Evnen til at betale Renten til Laanekapitalen, som var det eneste Led i Landbrugsproduktionen, der for Alvor havde Fordel af disse Ordninger. Samtidig blev de høje Priser paa Landbrugsejendomme derigennem opretholdt til Skade navnlig for Ungdommen, mens de under Grundskyldstilstanden vilde have fundet deres naturlige Leje, ligesom ogsaa de øvrige uheldige Virkninger af Forsøgene paa at afbøde Landbrugskrisen vilde være undgaaet.

Er Grundskyldsreformens Virkninger i den praktiske Virkelighed de allerbedste for Landbrugsjordens Vedkommende, er de det i mindst lige saa høj Grad, naar det gælder Jorden i Byerne. Det fremgaar allerede deraf, at de vældige Grundværdier her ligesom paa Landet skal forrentes til Stats- og Kommunekassen — man har tænkt sig med ca. Halvdelen til hver — og hvilken Betydning det vil have for Byernes Skatteydere er let at se.

Forøvrigt er det ikke mindst ved sine Virkninger overfor Grundspekulationen, at Grundskyldsreformen i Byerne vil have sin store Betydning. Ikke sjældent ser vi i vore Købstæder og Stationsbyer, især i Ud-kanten af dem, Grunde ligge hen helt uden Bebyggelse. De ligger ind imellem bebyggede eller paa anden Maade veludnyttede Grunde, og der er i og for sig Folk nok, der gerne vil have fat i dem. Ejeren vil ogsaa godt sælge, men til Priser, det overhovedet ikke er muligt at forrente i Dag for den, der vil drive en

I Byerne

Grundspekulationen

eller anden Virksomhed eller bygge sit Hjem paa dem. Det tænker Ejeren selv ikke paa at gøre, han sparer Udgiften og Besværet dermed; men han spekulerer i, at naar Byen fortsat vokser, og der kommer nye Trafikmidler eller andre Forbedringer til dette Kvarter, vil Grunden stige til det mangedobbelte i Værdi, og han vil faa en god Fortjeneste. En saadan Spekulation kan naturligvis slaa fejl, og saa sidder Manden med Smerten, men i mange Tilfælde vil den lykkes, og Ejeren faar en stor Fortjeneste, som han ikke har ydet noget som helst samfundsnyttigt Arbejde for; at tage en Risiko paa Jordværdien er ganske vist en personlig Risiko, men der ydes intet derved, saa en saadan Risiko er af en helt anden Art end den, der løbes af Forretningsmanden, som i det frie Marked køber et Parti Varer, eller af Fabrikanten, som frembringer en eller anden Vare paa Spekulation.

Under Grundskyldssystemet vil saadan Grundspekulation være en Umulighed. Han, der sidder inde med et ubebygget, men byggemodent Stykke Jord, omgivet af Grunde, hvorpaa der ligger Værksteder, Lagerlokaler, Beboelsesejendomme eller andet, der giver deres Ejer en god Fortjeneste, som han jo ogsaa yder en Indsats for, vil skulle betale ganske den samme Grundskyld som sine Naboer uden Hensyn til, at han ikke faar noget ud af sin Jord. Og han kan ikke gøre sig Haab om ad Aare at tjene Tabet ind og mere til ved fortsat Grundspekulation; er Grunden om 5 Aar steget til det dobbelte, er hans Grundskyld ogsaa steget til det dobbelte. Han kan overhovedet aldrig komme til at sælge sin Jord, fordi dens Pris er opslugt af Grundskylden; han kan kun overdrage den. Der er kun to Ting for ham at gøre: Enten maa han

skyndsomst bygge eller sætte anden Virksomhed i Gang, saa han kan faa Indtægt at betale Grundskyld med, eller han maa skille sig af med den til en anden, som vil gøre det. I begge Tilfælde bliver Resultatet ens og til stor Gavn for Samfundet.

Man spørger ofte, hvordan Grundskylden vil paavirke Huslejen, om den ikke fra Grundejerne vil blive lagt over paa Lejerne, saa Huslejen stiger. Det er der ingen Grund til at frygte for. Naturligvis skal ogsaa Lejerne være med at betale Grundskyld; den, der ønsker at bebo blot et Kvistværrelse, lægger sammen med alle dem, der bor nedenunder ham, Beslag paa det paagældende Stykke Jord og skylder Folket Afgift derfor; *alle* betaler direkte eller indirekte Grundskyld. Men har Husejerne end ikke andre Steder at hente den Grundskyld, de skal betale, end hos deres Lejere — der henter de ogsaa i Dag den Rente, de maa betale til Pengekreditorerne — saa vil dog Reformen faa Huslejen til at falde. Der er to Ting, der bestemmer en Vares Pris, Tilbudet og Efterspørgslen; det gælder ogsaa Huslejen. Og under Grundskyldssystemet vil Tilbudet af Lejligheder stige og Efterspørgslen falde. Tilbudet vil stige, fordi ingen kan lade sine Grunde ligge hen paa Spekulation, men maa skynde sig at skaffe sig Indtægt af dem, hvilket i mange Tilfælde vil ske ved Opførelse af Bygninger med Lejligheder. Og Efterspørgselen vil falde, fordi Reformens Virkninger paa Landet vil standse noget af Vandringsen fra Land til By ved at gøre Forholdene paa Landet mere tiltrækkende for Landbrugets Ungdom. Endelig vil ogsaa Billiggørelsen af Bygeomkostningerne ved Afskaffelsen af Told og Skatter og ved Rentens sandsynlige Formindskelse faa Betydning med Hensyn til Huslejen. Den eneste

Huslejen

forøvrigt ikke helt utænkelige Grund til Huslejens Stigning skulde være den, at den brede Befolknings Kaar bliver saa grundigt forbedrede, at kun de færreste vil finde sig i at bo i daarlige Lejligheder, og der bliver en stærk Efterspørgsel efter gode Lejligheder. Men en saadan Grund til Stigning vilde ikke være at beklage.

Byspredning

Forøvrigt vil Reformens Virkning sikkert ogsaa være, at den Byspredning og delvise Afløsning af Lejekasernerne med Enfamilies Huse med Have, hvis Betydning man i vore Dage i saa mange Kredse har Forstaaelse for, vil komme helt af sig selv. Det er ikke mindst i de grønne Omraader uden om Storbyen, at Grundspekulationen nu trives. Den vil forsvinde, og Byernes Befolkning vil faa bedre Raad til at flytte uden for Byen, selv om de skal betale den daglige Rejse til Arbejdspladsen. Den videre Udvikling af Nærtrafikken, som en saadan Byspredning vil gøre nødvendig, vil ikke som nu skulle betales dyrt af Skatteyderne, men blive betalt efterhaanden af den forøgede Grundskyld fra de Værdistigninger, den selv fremkalder, de Værdistigninger, som i Dag for største Delens Vedkommende aldeles ufortjent gaar i Privatpersoners Lommer.

Overgangen

Jordspørgsmaalets Løsning gennem en Grundskyldsreform er noget af det allervigtigste for hele vort Folks Fremtid, ikke mindst for Ungdommen i By og paa Land. Det siger sig selv, at der er visse Overgangsvanskeligheder at løse, idet man ikke kan se bort fra Forpligtelser, der er indgaaet, og Tilgodehavender, der er erhvervet under det nugældende System. Disse Ting skal afvikles paa den mest muligt

retfærdige Maade. Men hele Folket kan ikke være forpligtet til for bestandig at afstaa fra det, der baade er dets moralske Ret og vil gavne dets Økonomi umaa-deligt, blot fordi der er Overgangsvanskeligheder. Saa-danne er til for at løses, og der er allerede vist flere Maader, hvorpaa det kan gøres. Det gælder blot, om Folket vil se Maalet og slaa ind paa en af de Veje, som fører dertil.

VI. PENGEVÆSENET

Skatte-, Told- og Jordspørgsmaalet, som nu har været omtalt, hører til de vigtigste økonomiske Pro-blemer, det politiske Liv har at beskæftige sig med, og man taler i denne Forbindelse om Skatte-, Told- og Jord*monopolet*. Ved Monopol forstaar Retsforbund-et i denne Forbindelse en af Statsmagten paa uret-mæssig Grund til nogle faa given Magt til at gøre sig økonomisk Fordel overfor de mange. Nogle faa opnaar gennem Skattelovgivningen, at Skatteydernes Penge anvendes til Fordel for deres Interesser; nogle faa vinder gennem Toldlovgivningen Mulighed for at sælge deres Varer her i Landet uden prisregulerende Konkurrence fra Udlandet; og ved at Statsmagten und-lader at hævde Folkets Ret til Grundrenten, bliver nogle faa — ikke Skødehaverne, men deres Pantekre-ditorer — i Stand til at tilegne sig en meget stor Del af Folkets Arbejdsudbytte.

Monopoler

I Forbindelse med disse tre maa muligvis nævnes **Pengevæsenet** et fjerde, Pengemonopolet — eller maaske Kapital-monopolet; nogle vil hævde, det er det vigtigste af dem alle.

Retsforbundets Stilling til Pengespørgsmaalet er

29

ikke fuldt ud afklaret, idet der ikke er taget Stilling til, om vi skal have Guldmøntfod, Grundværdimøntfod, Varemøntfod el. evt. noget andet. Men det er givet, at Erhvervslivets Forsyning med Omsætningsmidler maa ske paa en saadan Maade, at der ikke spændes Ben for de lykkelige Virkninger af Ophævelsen af de tre andre Monopoler. Pengevæsenet skal være en Statsopgave, det skal administreres saadan, at Pengene til enhver Tid beholder deres Paalydendes Værdi, saa der ikke som Følge af kunstigt fremkaldte Svingninger i Pengeværdien opstaar enten voldsomme Prisstigninger (Inflation) eller Prisfald (Deflation), hvorved økonomisk Tillid i Samfundet svækkes. Samtidig vil Renten maaske helt falde bort. Navnlig Ophævelsen af Jordmonopolet vil betyde Mulighed for en Sænkning af Renten. Naar nemlig Jordens Handelsværdi gennem Inddragning af Grundrenten er ophævet, vil den ikke længer kunne være Grundlaget for Anbringelse af ledige Penge gennem Køb af Obligationer eller direkte Køb af Jord. Saadanne Penge maa da søge Anbringelse andet Steds, i Almindelighed i Produktionen, og ogsaa her vil et større Udbud betyde lavere Pris, d.v.s. Renten falder.

Forøvrigt vil Ophævelsen af den økonomiske Interessekamp i det politiske Liv som i Indledningen omtalt føre til større Opmærksomhed over for de virkeligt betydningsfulde Spørgsmaal i Samfundslivet, og derved vil uden Tvivl ogsaa Pengemonopolet — Kapitalmonopolet — faa sin Rest, hvis et saadant skulde blive tilbage efter Ophævelsen af de tre øvrige økonomisk-politiske Monopoler.

VII. *BESPARELSER FOR STATS- OG
KOMMUNEKASSERNE*

Det er tidligere omtalt, at Ophævelsen af den nuværende Skatte- og Toldlovgivning vil betyde et mægtigt Tab af Indtægter for de offentlige Kasser. Samtidig blev nævnt, at dette vilde blive opvejet dels ved andre Indtægter og dels ved betydelige Besparelser paa de offentlige Budgetter. Disse andre Indtægter er først og fremmest Grundrenten, som nu er omtalt. Den vil indbringe et meget betydeligt Beløb, men dog næppe paa langt nær det, der nu kommer ind gennem Skatterne. Vi skal derfor nu se, hvorledes Udgiftsiden paa de offentlige Kassers Regnskab vil kunne komme til at opvise betydeligt lavere Tal i Retsstaten end nu.

Det vil ske ad to Veje, dels derved, at en hel Række Foretagender, som nu enten direkte varetages af det offentlige, eller dog faar Støtte derfra, undrages denne Støtte, og dels ved at en Række Udgifter, som Retsforbundet vil anerkende som noget, der i hvert Fald i Overgangstiden angaar det offentlige, vil kunne sænkes meget som Følge af Virkningerne af, at de forskellige Monopoler ophæves.

Staten skal ikke drive Forretning eller støtte Forretningslivet, Staten skal ikke tage Parti for eller støtte den ene eller den anden Form for Kulturliv. Den har kun den ene Opgave at haandhæve, at enhver Form for Erhvervsliv faar Lov at virke i Fred uden uretmæssig Indgriben fra anden Side, at der ikke opstaar Monopoler, med andre Ord at hævde Ligeretten. Og paa samme Maade har den overfor Kulturlivet

kun den ene Opgave at haandhæve, at enhver Form for Kulturliv inden for dettes forskellige Grene faa Lov at udfolde sig efter sin egen og sine Dyrkeres indre Kraft og Egenart, dog at alt sker sømmeligt og med fornøden Orden; det vil i det store og hele sige, at paa Kulturlivets Omraade skal Staten haandhæve vor nugældende Grundlovs Frihedsbestemmelser: Trykke- og Talefrihed, Religions- og Forsamlingsfrihed.

Staten skal ikke drive Forretning

Staten skal ikke drive Forretning. Det gør baade den og Kommunerne i høj Grad i Dag — vi maa i denne som alle andre Forbindelser se bort fra de for Tiden (1943) raadende helt ekstraordinære Forhold, som ingen venter skal blive ved. Den driver Jernbaner, Rutebiler, Postvæsen; Kommunerne driver Elektricitets- og Gasværker m. m. Saadanne Ting maa overlades til private Selskaber, dog saaledes at Staten maa have et vist Indseende med dem. Det kan nemlig ikke undgaas, at i hvert Fald nogle af dem maa faa en monopolagtig Karakter; det kan for Eksempel ikke lade sig gøre, at to Selskaber konkurrerer ved at lægge hver sine Sporvejslinier gennem Københavns Gader. Staten eller Kommunen maa da give Koncession — Enebevilling — til et Selskab til eventuelt mod en Afgift at drive saadan Virksomhed; men det offentlige maa have Indseende med Takster og hele Regnskabet for som Borgernes Repræsentant at hindre, at Bevillingen benyttes til Udbygning af disse.

Koncessioner

Og Staten giver Tilskud til et Utal af Virksomheder, dels indirekte ved Støtte gennem Told- og Skatte-lovgivningen, dels direkte. Der kan som Eksempel nævnes Landboforeningernes Dyrskuer og Husmandsforeningernes Fællesrejser, Bi- og Gedeavlforeninger og meget mere.

Ved at Statens og Kommunernes økonomiske Medvirken unddrages alle saadanne Foretagender, vil betydelige Beløb kunne spares paa de offentlige Budgetter, og den fulde Privatdrift vil i mange Tilfælde betyde, at Borgerne faar disse Foretagenders Ydelse til en billigere Pris.

Paa samme Maade skal Stat og Kommune ikke drive Kulturvirksomhed. Det gør de ogsaa i udstrakt Grad nu. Man tænke blot paa Folkekirke og Statsteater, paa Biblioteker og andre Ting, som hver for sig af mange vil blive betragtet som gode Ting, men som blot ikke er offentlige Opgaver. Det er Uret, at den, der ikke interesserer sig for Kirke, Theater, Biblioteker o. s. v., gennem sine Skatter skal bidrage til Opretholdelse deraf, og har det end ikke i Danmark hidtil ført til større Kampe eller andre Ulemper, ligger Muligheden derfor dog i selve Systemet.

Foruden saaledes helt at drive kulturel Virksomhed giver det offentlige Tilskud til en Række andre Ting af lignende Art, man tænke for Eksempel paa Forfatterunderstøttelserne.

Efter Retsforbundets Opfattelse skal alt af den Art saavel som alle Erhvervsforetagender drives og opretholdes af dem, der nærer Interesse derfor, hvad enten det nu er Privatpersoner eller frivillige Sammenslutninger.

Paa disse Omraader vil der kunne spares meget paa de offentlige Budgetter.

Det andet foran berørte Omraade, hvor store Udgifter vil kunne spares, er den sociale Forsorg, som i Dag sluger Millioner.

Som Forholdet er i vort Land i Øjeblikket og for-

**Staten skal
ikke drive
Kulturvirksomhed**

**Den sociale
Forsorg**

33

øvrigt vel i alle Lande, er det klart, at en omfattende social Forsorg er nødvendig. De Uretfærdigheder i Samfundsordningen, som Retsforbundet ved sine foran omtalte Reforme ønsker afskaffet, maa nødvendigvis føre til — hvad jo ogsaa Kendsgerningerne viser, at Landets Indtægter og Formue for største Parten samles paa ganske faa Hænder, mens det store Flertal lidet eller intet ejer, og mange vilde komme til at lide Nød — ofte uden egen Skyld — hvis de blev overladt til sig selv. Man kan derfor kun glæde sig over, at vi har en saa højt udviklet social Forsorg, som vi har, og den er i Princippet gennemført med næsten hele Folkets Tilslutning, selv om der kan være Uenighed om Enkelthederne.

**Kun en
Nødhjælp**

Men det maa ikke glemmes, at en saa vældig offentlig social Forsorg kun er en Nødhjælp, der ikke skulde være nødvendig. Jorden er rig nok til, at alle, der kan og vil arbejde, — og det vil de fleste, — kan forsørge sig selv i alle Henseender, baade mens de er i deres arbejdsdygtige Aar og ved at forsikre sig eller lægge op til Alderdommens Aar.

**Arbejdsløsheden er
Fattigdommens første
Trin; den vil
forsvinde**

Arbejdsløshed er ofte Fattigdommens og Nødens første Trin. Det er i det foregaaende i forskellig Forbindelse blevet paavist, at Retsforbundets Reforme vil øge Beskæftigelsen, men lad os nævne nogle Punkter samlet her.

Alt, hvad der virker varefordyrende, formindsker Købeevnen hos Forbrugeren af den paagældende Vare, og jo mindre der købes, jo mindre skal der fremstilles, og jo uheldigere paavirkes Beskæftigelsen.

Skatterne

Skatterne virker varefordyrende, idet Skatterne, som det foran er vist, i mange Tilfælde maa væltes over paa Priserne. Jo mere Skat en Mand skal betale, jo

færre Penge har han til at sætte Arbejde i Gang for og købe Varer for, og Beskæftigelsen øges ikke.

Ganske særlig varefordyrende virker dog Toldskatterne; de lignede direkte paa Varepriserne, og det er tidligere omtalt, at selvom Toldskatten giver øget Købeevne til dem, der er knyttet til de beskyttede Virksomheder, bliver det samlede Resultat for hele Folket dog, at Købeevnen og dermed Beskæftigelsen formindskes.

Ophævelsen af Told- og alle andre Skatter vil ganske sikkert øge Beskæftigelsen væsentligt.

Endnu mere Betydning for Beskæftigelsen vil det have, at Jordmonopolet ophæves. Vi har set, hvilken skadelig Indflydelse dette Monopol har paa Landet, hvor det modvirker en naturlig, arbejdsskabende Udstykning, hvor det selv under normale Forhold binder en stor Del af den ejendoms købende Landbrugers Penge til Købet af selve Jorden, mens de ellers kunde anvendes til Redskaber, Besætning o.s.v., kort sagt, alle de Ting, der betyder Produktion, d.v.s. Arbejde; og hvor det endelig i Nedgangstiderne med de lave Priser binder den Landmand, der havde købt i den dyre Tid, til at sætte næsten al sin økonomiske Evne ind paa at svare Renter, saa der kun bliver lidt Raad til arbejdsskabende Anvendelse af Pengene; samtidig saa vi, hvordan Staten søgte at imødegaa Landbrugskrisen ved prishævende Foranstaltninger over for Landbrugsproduktionen, hvorved Købeevnen hos Forbrugeren af disse Produkter tilsvarende sænkedes.

Med Hensyn til Byerne saa vi, at Jordmonopolets Virkninger var de samme. Dets Ophævelse vil betyde, at ingen Jord kan komme til at ligge hen paa Spekulation, men vil blive tvunget ud i Udnyttelse; det vil betyde Nedsættelse af Huslejen med forøget Kø-

Tolden

Jordreformen

bekraft hos Lejerne, med mindre som nævnt Huslejen paa gode Lejligheder vil stige, fordi Lejerne faar Evne til at bebo dyrere Lejligheder, hvilket atter vil medføre Efterspørgsel efter Arbejdskraft til Opførelse og Vedligeholdelse af saadanne Lejligheder.

Sidst men ikke mindst skal endelig nævnes den Virkning af Billiggørelse af Priserne, som Reformens Indflydelse paa Renten vil have, idet Renten sikkert udgør en langt større Del af Vareprisen, end de fleste gør sig klart.

**Har ændret
Fordeling
af Indkomst
og Formue
Indflydelse
paa Beskæfti-
gelsen?**

Man kan maaske undre sig over, at den ændrede Fordeling af Indkomst og Formue, som disse Reformers medfører, kan have nogen virkelig Indflydelse paa Beskæftigelsen, idet man kunde tænke, at i samme Grad som Indkomsten forøges hos nogle, formindskes den hos andre, der derved i mindre Grad bliver i Stand til at sætte Arbejde i Gang.

Denne Betragtning er dog ikke rigtig. Den ændrede Fordeling vil blandt andet betyde, at den store Befolkning, der før eller senere anvender hele sin Indkomst til at efterspørge Varer, faar flere Penge til Raadighed. Derimod er det de faa med de meget store Indtægter og Formuer, skabt i Ly af Monopoler, der bliver beklippet, og de anvender i Forvejen ikke nær al deres Indkomst til Forbrug, da der er Grænser for, hvor meget et Menneske kan forbruge, men sætter den fast i monopolbeskyttede Ting til Udvidelse af deres økonomiske Magt. Desuden maa det huskes, at Samfundets Indtægt ikke er en uforanderlig Størrelse, men at den kan øges næsten i det uendelige ved arbejdsfrigørende Foranstaltninger som de af Retsforbundet foreslaaede. Disse Foranstaltninger vil medføre, at Produktionen pulserer hurtigere, og en Tikroneseddel, der skifter Ejer mange Gange i Løbet af en Uge, ud-

løser mere Arbejde end den, der ligger stille i Skuffen.

Der kan slet ikke være nogen Tvivl om, at de i dette Skrift omtalte økonomiske Reformers vil øge Beskæftigelsen kolossalt, ja idet de gør Samfundets Økonomi naturlig og ophæver naturstridige Privilegier og Monopoler, vil den tvungne Arbejdsløshed helt forsvinde; Naturen er rig nok til at give alle Beskæftigelse, blot der gives Adgang til den. Men i samme Øjeblik Arbejdsløsheden og Frygten for den er forsvundet, og Arbejdslønnen af sig selv er naaet til et langt højere Stade end nu i Forhold til Varepriserne, uden at det er sket paa den virkelige Arbejdsgivers* Bekostning, er ogsaa i Virkeligheden det sociale Spørgsmaal løst. Der kan opstaa isolerede Tilfælde af Nød og Trang, men ikke værre, end at privat Hjælpsomhed kan klare det — og iøvrigt kan Livet ikke leves uden Risiko. Men i det store og hele vil alle og enhver kunne sørge for sig og sine, baade under Medgang og Modgang.

En offentlig Forsorg vil der naturligvis dog altid være Brug for i et velordnet Samfund, nemlig over for dem, der ikke kan klare sig selv, Invalidere og aandssvage, forældreløse og vanrøgtede Børn. Over for dem skal Forsorgen være velvillig og rundelig. Findes der saa ved Siden deraf endnu nogle — men det vil kun blive faa — der ikke vil sørge for sig selv, da maa der blandt andet af samfundshygiejniske Grunde træffes Foranstaltninger over for dem i Form af Anbringelse paa Tvangsarbejdsanstalter og lignende Steder. Der skal her ikke være Plads for Blødgørelse, men retfærdig Strenghed for de enkeltes egen og for Samfundets Skyld.

*) Den virkelige Arbejdsgiver er Forbrugeren.

Arbejdsløsheden vil forsvinde

Det sociale Spørgsmaal løst

En offentlig Forsorg altid nødvendig

VIII. STATENS OG KOMMUNERNES OPGAVER

Efter nu at have set, hvorledes de offentlige Kasser, der i Retsstaten paa Indtægtssiden vil miste Nutidens store Skatter, vil faa delvis Erstatning derfor gennem Grundskyld og paa Udgiftssiden vil blive lettet dels gennem Fjernelsen af Udgifter, der er det offentlige uvedkommende, og dels derigennem, at de vældige sociale Udgifter vil kunne nedbringes til en Brøkdel af de nuværende, vil vi se paa, hvilke Opgaver det offentlige da bør tage sig af; enkelte er allerede nævnt.

**Grundskylden
skal slaa til**

I Forbindelse hermed skal der mindes om, at Staten og Kommunen har ikke andre Indtægter til Bestridelse af disse Udgifter end deres *retmæssige* Indtægter, først og fremmest Grundrenten. Kniber det at faa disse til at slaa til, maa det offentlige gøre det samme som en hæderlig Privatmand, sætte Tæring efter Næring og eventuelt forbedre og billiggøre sin Administration. Skulde der blive Overskud, er det ikke tilladt at varetage andre Opgaver end dem, der er strengt offentlige, da det meget let kan føre til Fremme af Særinteresser, hvilket ikke er det offentlige Opgave; ejheller er det tilladt at opkræve mindre Grundskyld, end Grundrenten faktisk udgør, hvilket vil give Plads for privat Gældsstiftelse med Sikkerhed i den Jordrente, som er Folkets Eje. Men det eventuelle Overskud skal uddeles med lige store Portioner til samtlige Folkets Medlemmer.

**Eventuelt
Overskud**

Den første og vigtigste af alle offentlige Opgaver er Retsvæsenet. Politi og Domstole til Varetagelse af en upartisk Lighed for Loven og Beskyttelse af alle

Borgeres fulde Frihed til at leve deres Tilværelse trygt og uden Overgreb fra andres Side hører til de Goder, en Retsstat først og fremmest maa sikre sine Borgere. Som et Udslag af, at Retten skal være lige for alle, maa juridisk Bistand for Domstolene være gratis; dog skal dette ikke kunne føre til Misbrug, hvorfor den, der af Domstolene betegnes som en, der fører unødigt Retstrætte, kan dømmes til at maatte betale sin Sagfører og andre forvoldte Udgifter. Iøvrigt maa naturligvis vor nugældende Grundlovs Bestemmelser til Sikring af en betryggende og retfærdig Retspleje opretholdes og eventuelt yderligere forbedres.

Ikke blot Retshævdelsen indadtil er en offentlig Opgave, men ogsaa udadtil i Forhold til andre Stater. Staten maa her varetage Folkets Repræsentation i Ulandet og i Konflikttilfælde hævde Landets Ret. Med hvilke Midler denne Retshævdelse skal finde Sted, vil i hvert enkelt Tilfælde være at afgøre af Regering og Rigsdag, idet Retsforbundet som saadant i Dag ikke har taget Standpunkt til, hvorvidt Danmark i Fremtiden bør have meget eller lidt eller eventuelt slet intet Militær. (At Retsforbundets enkelte Medlemmer har deres Opfattelse af dette Spørgsmaal, er en anden Sag.) Kun hører det til Retsforbundets Opfattelse, at en Samfundsordning, der ikke indrømmer det offentlige nogen Ret til at disponere over de enkelte Borgeres Indtægt eller Person, ikke i sin Retshævdelse udadtil kan betjene sig af tvungen Værnepligt.

En Opgave, der skal varetages af det offentlige, er ogsaa Vejvæsenet. Mens Jernbaner og Sporvogne godt som foran omtalt kan overlades til private Selskaber, fordi der kan kræves Betaling for Brugen af disse Færdselsmidler, kan dette ikke lade sig gøre med Vej-

Retsvæsenet

Retshævdelsen udadtil

Vejvæsenet

væsenet. Skulde det overlades til private Selskaber, maatte disse have deres udlagte Penge ind igen, og der skulde betales for at færdes paa Vejene. Dette er ikke gørligt, og derfor maa Vejvæsenet varetages af det offentlige. — I samme Forbindelse kan nævnes det, der kaldes Vejvæsenet til Sø, Fyrvæsenet, Afmærkning af Sejlads o. s. v.

Som før nævnt maa der i Retsstaten ogsaa være en offentlig, social Forsorg for dem, der fra Naturens Haand er stillet saaledes, at de ikke kan klare sig selv. Til disse hører ogsaa Børnene.

Børnene

De er i første Række Forældrenes Ejendom, og dem tilkommer baade Retten og Pligten til at sørge for dem, aandeligt saavel som legemligt. Men dog er Børnene ikke alene Forældrenes Ejendom, de er — om man saa kunde sige — deres egen Ejendom, selvstændige Væsener, der har et selvstændigt Retskrav paa lige Fod med deres Forældre. Det betyder, at disse ikke har Lov at handle med dem, som de lyster; men hvis Samfundets Myndigheder finder, der i den ene eller anden Henseende handles ilde med dem, skal der skrides ind. Der skal med andre Ord være et effektivt Børneværn i Retsstaten.

Skolen

De Forældre derimod, som ikke af det offentlige kendes uværdige til at udøve deres Forældremyndighed, skal have fuld Bestemmelsesret over deres Børn, ogsaa indbefattet Retten til at bestemme, naar de vil have dem i Skole, og hvilken og hvor megen Undervisning de skal have. Samfundet vil dog maatte kræve, at Børnene i den mest modtagelige Alder skal bibringes de nødvendige grundlæggende Færdigheder i Regning, Skrivning og Læsning, da det dels af ethvert Menneske med Rette maa kunne forlanges, at det er blevet udstyret saaledes, at det selv kan gaa videre

med Kundskabstilegnelsen, dels maa det offentlige for sin egen Skyld kunne kræve, at Borgerne er i Stand til at læse for Eksempel Kundgørelser fra Øvrigheden, skrive deres Navn o. s. v. Men derudover kan det offentlige ikke stille Krav til Forældre, der ikke er blevet kendt umyndige. Om, hvornaar, hvormeget eller hvordan Børnene skal undervises i Religion, Historie, Litteratur, Geografi o. s. v. maa det være Forældrenes Ret selv at bestemme over. Det er ogsaa deres Pligt selv at sørge for Opretholdelse af de fornødne Skoler til disse og lignende Fag, idet det ikke er en Stats- eller Kommuncopgave at opretholde Skoler til Undervisning i Fag, det offentlige ikke har nogen Ret til at kræve Undervisning i.

Fordi mange er betænkelige ved Skoleplaner af en saadan Art og blandt andet mener, at saa vil der blive alt for mange Forældre, der forsømmer deres Børns Undervisning, skal der her mindes om, dels at det er Planer for Skolen i et Samfund, hvor det sociale Spørgmaal først er løst, dels at allerede i Dag er det en Hjertesag for de allerfleste Forældre at sørge godt for deres Børn, og dels endelig, at der som nævnt maa være et Børneværn med Ret og Pligt til at skride ind, hvor det er nødvendigt.

Blandt de offentlige Opgaver maa ogsaa nævnes et Sundhedsvæsen til Forebyggelse og Bekæmpelse af Epidemier baade hos Mennesker, Husdyr og Kulturplanter. I Forbindelse hermed kan ogsaa nævnes Kloakvæsenet.

Og endelig skal som en offentlig Opgave igen nævnes Pengevæsenet.

**Sundheds-
væsen**

Styret

Hermed er nævnt det væsentlige af, hvad der bør ordnes af Landets offentlige Myndigheder, Rigsdag og Kommunalbestyrelser. Alt det meget andet, som de i Dag har med at gøre, maa overlades til Borgerne enkeltvis eller til frivillige Sammenslutninger.

Som en officiel Opgave af allerstørste Betydning staar dog endnu tilbage at nævne selve Landets Styre. Regering og Rigsdag maa som nu udgaa fra Folket selv. Rigsdagen vælges ved fri Valgret, hvilket betyder, at enhver Vælger kan give sin Stemme til hvem, han vil, af de i hele Landet opstillede Kandidater. De valgte Stemmeafgivning paa Rigsdagen, der maa finde Sted efter forbedrede Afstemningsmetoder, muligvis den saakaldte Kvalitetsmetode, vejer med det Antal Stemmer, de modtog paa Valgdagen. Vælgerne kan desuden efter et nærmere udarbejdet Kortsystem til enhver Tid flytte deres Stemmer fra en Rigsdagsmand til en anden, hvorved Folkerepresentationen stadig er under Vælgernes Kontrol, og vi faar et virkeligt gennemført Folkestyre.

IX. SLUTNING

Det siger sig selv, at en saa gennemgribende Samfundsreform som den, der her er Tale om, ikke kan omtales fyldestgørende i en Pjece som denne. Mangfoldige Enkeltheder har ikke kunnet omtales, og for mangen Læser vil der rejse sig Spørgsmaal, der dog formentlig alle vil kunne faa tilfredsstillende Besvarelse for den, der har følt sig tiltalt af de her omtalte Hovedsynspunkter.

42

Naar Reformen blev kaldt gennemgribende, maa

det dog bemærkes, at vel bryder den afgørende med meget i vort Samfundsliv, som visselig trænger til at ændres; men den er ikke fremmed for en Hovedlinie i vort Folks Historie, den, der i nyere Tid betegnes med Aarstal som 1788 (Bondefrigørelsen), 1849 (Grundloven) og 1915 (Videreførelse af dennes Friheds- og Retsindighedslinie) og ved en stor Del af den Lovgivning, der har taget Sigte paa at løfte stadig større Dele af Folket op i Solen.

**Den danske
Linie**

Naturligvis skal der en Overgangsperiode til, som efter Folkets eget Ønske kan gøres kort eller lang. Der skal ikke begyndes med Ændringer i den sociale Lovgivning, den gældende Skoleordning eller lignende, men ved de store økonomiske Grundreformer, først og fremmest Løsning af Jord-, Skatte- og Toldspørgsmaalet. Efterhaanden som disse gennemføres og faar Tid til at virke, vil de skabe et frihedselskende, selvhjulpent Folk, der ønsker at klare sig selv og ikke gaar til det offentlige om Hjælp i alle mulige og umulige Forhold. Og vænnes Folket til i alle økonomiske Forhold at have Ansvar for sig selv og skulle tage Følgen af egne Handlinger, vil det ganske sikkert ogsaa virke rankende og rensende paa Moralen og Karakteren i mange andre Henseender.

Den fremragende Japaner Kagawa udtalte efter en stor Rejse i 1920'erne til Europa og andre Steder blandt andet: »Vi er alt for tilbøjelige til kun at se hen til de store Lande, og det er i de smaa Lande, blandt andet Danmark, jeg virkelig har lært noget paa denne Rejse.«

Et lille Land

Det danske Folk skal paa Grund af sin Svaghed i Tidens store Opgør ikke miste Tilliden til sig selv eller sit Kald, men gaa frejdigt frem ad den Vej, der fører til Frihed, Retfærdighed og Fred for det

43

selv og efterhaanden for den øvrige lidende Verden:

*Et lille Land er ej fortabt,
naar Folket har et Maal,
tit blev de smaa til Stordaad skabt
med mer end Krudt og Staal,
og midt i Folkevrimlen
udkaared ojte Himlen
den mindste til at tænde det lyseste Aandens Baal.*

(Holger Begtrup).

OVERSIGT

I. *INDLEDNING*

II. *DANMARKS RETSFORBUND*

- 1) Retsprincippet.
- 2) Retten Mand og Mand imellem.

III. *SKATTERNE*

- 1) Magtstaten.
- 2) Betale sin Skat med Glæde.
- 3) Overvæltning af Skatterne.
- 4) Interessepolitik.
- 5) Kampen om Skatterne svækker Opmærksomheden for Nødvendigheden af dybtgaaende Reforme.
- 6) Alle Skatter væk.

IV. *TOLD ELLER FRIHANDEL*

- 1) Krav om Frihandel er ikke noget nyt.
- 2) Retsforbundet kræver Frihandel, uanset hvad Udlandet gør.
- 3) Beskæftigelse.
- 4) Giver Frihandel Arbejde eller Arbejdsløshed?
- 5) Toldbeskyttelse er Uret.
- 6) Told skaber Arbejdsløshed.
- 7) Frihandel skaber Eksportmuligheder.
- 8) Skaber Frihandel Gæld til Udlandet?
- 9) Told er en Krigsaarsag.

V. *JORDREFORMEN*

- 1) Indtægtstab for de offentlige Kasser.
- 2) Folket har Ret til Landet.
- 3) Kun een Vej frem.
- 4) Grundrentens Indbetaling til Fælleskassen.
- 5) Afgiftens Størrelse.
- 6) Grundskyld.
- 7) Ikke Skat.
- 8) Konjunkturbestemt Grundrentebetaling.
- 9) Kun Grundskyld af Jordens »Nøgenværdi«.
- 10) Grundværdien i Stenalderen.
- 11) Ogsaa i Byerne er Grundskyldssystemet *Ret*.
- 12) Grundskyldens praktiske Virkninger.
- 13) Paa Landet.
- 14) Spore til at tage fat.
- 15) Udstykning.
- 16) Ingen Handelsværdi paa Jorden.
- 17) De unges Adgang til Jorden.
- 18) Større Tryghed.
- 19) Landbrugskrisen i 30'erne.
- 20) I Byerne.
- 21) Grundspekulationen.
- 22) Huslejen.
- 23) Byspredning.
- 24) Overgangen.

VI *PENGEVÆSENET*

- 1) Monopoler.
- 2) Pengevæsenet.

VII. *BESPARELSER FOR STATS- OG KOMMUNE-KASSERNE*

- 1) Staten skal ikke drive Forretning.
- 2) Koncessioner.
- 3) Staten skal ikke drive Kulturvirksomhed.

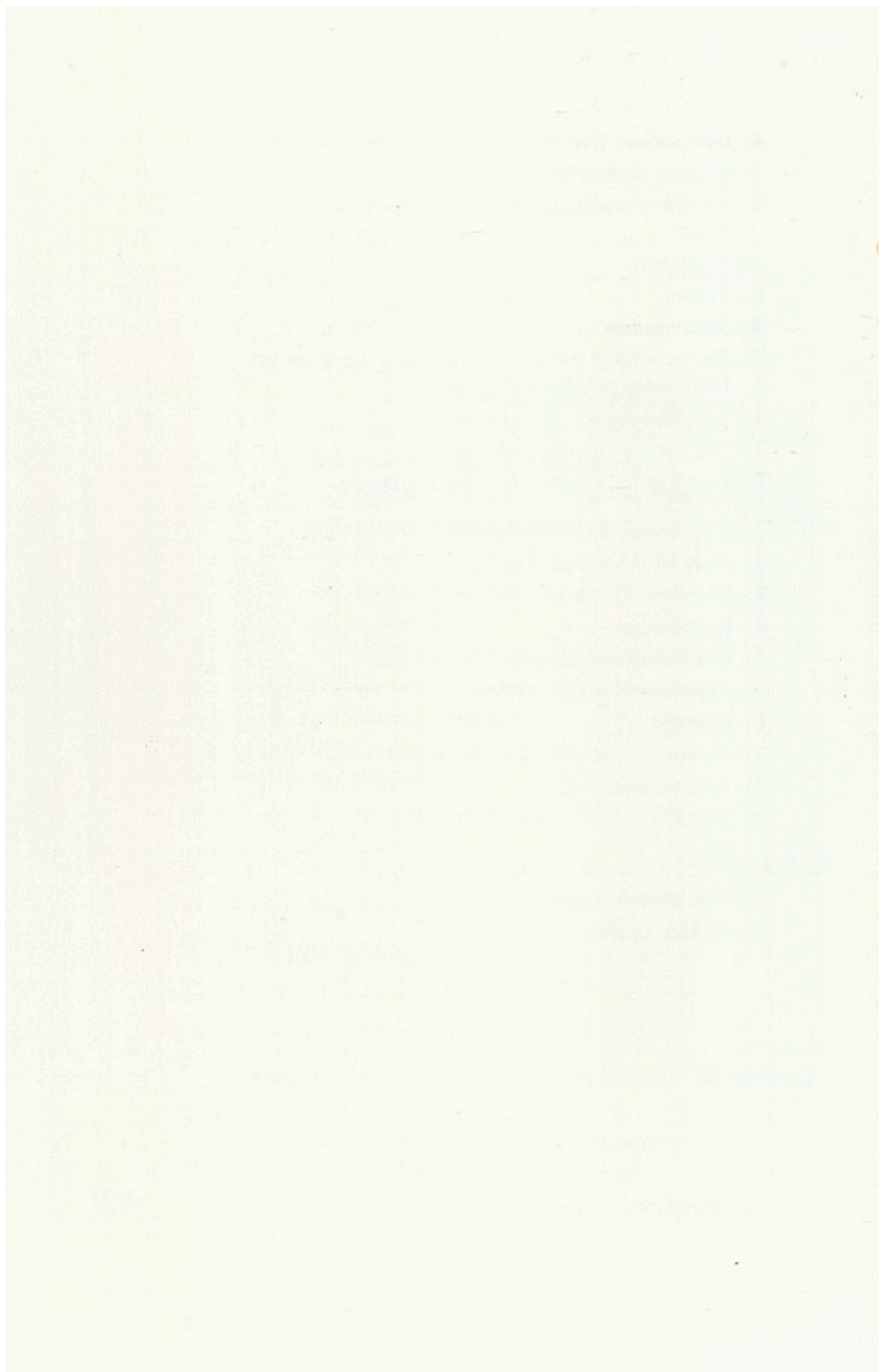
- 4) Den sociale Forsorg.
- 5) Kun en Nødhjælp.
- 6) Arbejdsløsheden er ofte Fattigdommens Begyndelse.
- 7) Skatterne.
- 8) Tolden.
- 9) Jordreformen.
- 10) Har ændret Fordeling af Indkomst og Formue Indflydelse paa Beskæftigelsen?
- 11) Arbejdsløsheden vil forsvinde.
- 12) Det sociale Spørgsmaal løst.
- 13) En offentlig Forsorg er altid nødvendig.

VIII. *STATENS OG KOMMUNERNES OPGAVER*

- 1) Grundskylden skal slaa til.
- 2) Eventuelt Overskud.
- 3) Retsvæsenet.
- 4) Retshævdelsen udadtil.
- 5) Vejevæsenet.
- 6) Børnene.
- 7) Skolen.
- 8) Sundhedsvæsenet.
- 9) Styret.

IX *SLUTNING*

- 1) Den danske Linie.
- 2) Et lille Land.

Danmarks Retsforbund

vil paa Folkestyrets Grund arbejde paa i alle Forhold at gøre vort Land til en Retsstat, bygget paa de grundlæggende Principper: Lige Ret for alle og Personlig Frihed for den enkelte inden for den Grænse, der sikrer andre en tilsvarende Frihed.

Retforbundet bekæmper derfor alle Særrettigheder og Monopoler, opnaaet ved Lovgivning, Penge eller Organisationsmagt, og vil, idet der iøvrigt henvises til Forbundets Program, i første Række arbejde for følgende:

1. Lige Ret for alle til Fædrelandets Jord og Erhvervsmuligheder ved fuld Gennemførelse af Grundskyldprincippet: Den enkelte Borger skylder de øvrige Godtgørelse for den Del af den fælles Grundværdi, som han beslaglægger til privat Brug. Jorden forrentes derved til Samfundet. Ved Gennemførelsen tages det fornødne Hensyn til Grundbesiddernes Gæld. Samtidig afvikles Beskatning paa Arbejde, Omsætning og Forbrug.
2. Ophævelse af den saakaldte Planøkonomi, der ved monopoldannende Toldbeskyttelse, Valutarestriktioner eller andre Midler giver Særfordele til enkelte Erhverv paa alles Bekostning og ved det voksende Kontorstyre er en Fare for Folkestyret.
3. En sund offentlig Økonomi efter Princippet, at Udgifterne skal rette sig efter Indtægterne.
4. Begrænsning af Statens Opgaver til de naturlige Fællesopgaver, herunder bl. a.:
 - a. Hævdelse af Danmarks Selvstændighed ved dertil egnede Midler, idet et ydre Retsværn bygges paa frivillig Tjeneste og indrettes under Hensyntagen til Bestræbelserne for at skabe en international Retsorden, baseret paa Voldgift i Stedet for Krig.
 - b. Et redeligt Pengevæsen, der sikrer Nationalbankens Sedler en konstant Købekraft.
 - c. Et Skolevæsen, der sikrer Børnene en forsvarlig Undervisning og stiller private og offentlige Skoler lige med Hensyn til offentlige Tilskud.
 - d. En Sociallovgivning, der sikrer den, som uden egen Skyld er i Nød, menneskeværdige økonomiske Kaar uden Tab af borgerlige Rettigheder.

RETSFORBUNDETS PJECEER OG BØGER

Otto E. Helms: Fremtidens Land. 48 Sider	Kr. 0,75
V. Starcke: Folket og Retfærdigheden. 64 Sider ill.	> 1,50
Mads Sig Steffensen: Frihedens Vej. 48 Sider	> 0,50
Axel Dam i Skrift og Tale, v. Axel Fraenckel. 208 Sider....	> 2,00
Den store Fejl i dansk Politik. 8 Sider	> 0,06
Henry George: Beskyttelse eller Frihandel. 208 Sider	> 6,75
Henry George: Fremskridt og Fattigdom. 320 Sider	
C. Lambek: Retsstat eller Socialisme. 150 Sider	> 2,00
K. Tholstrup: Retsforbundets Program aktuelt belyst. 16 S.	> 0,10
K. J. Møller: Grundskyldens A.B.C. 16 Sider	> 0,10

Rekvireres fra Sekretariatet.

Den nemmeste og billigste Maade er at indsende Beløbet + Porto paa Giro-Nr. 30206, Danmarks Retsforbund, Bogsalget, Helsingør, og notere Bestillingen bag paa Girokuponen.

Sekretariatet er til Raadighed med alle Oplysninger om Retsforbundets Arbejde, modtager Indmeldelser, som vil blive fordelt til de lokale Kredse, anviser Foredragsholdere og forhandler Bøger og Pjecer, hvori der findes nærmere Oplysninger om de Idéer, som Retsforbundet arbejder for.

RETSFORBUNDETS LANDSSEKRETARIAT

Christiansborg, København K. Telf. Central 6600. Lokal 5.

Oplysninger om Retsforbundet faas endvidere fra

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk